جام جم

دوشنبه ۲ خرداد ۱۴۰۱ | ۲۱ شوال ۱۴۴۳ | ۲۰ صفحه | سال بیست‌وسوم - شماره ۶۲۲۰ | استان تهران و البرز ۳۵۰۰ تومان - دیگر استان‌ها ۲۵۰۰ تومان | Monday - May 23 th, 2022 |

■ شاپا: ISSN1735-3637
■ پایگاه اطلاع‌رسانی: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹
■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱ ■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳
■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰
■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰ ■ تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴
■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم

■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب امتیاز: سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران ■

حدیث

امام صادق (ع):

هرکس خوبی بکارد، خشنودی درو می‌کند و هر کس بدی بکارد، پشیمانی می چیند، هرکس هر چه بکارد، همان را دِرو می کند.

الکافی

واحه

به صد سال یک دوست آید به دست
به یک روز دشمن توان کرد شصت

سعدی

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۳:۰۱	غروب آفتاب: ۲۰:۰۹
اذان مغرب: ۲۰:۲۹	نیمه‌شب شرعی: ۰۰:۱۰
اذان صبح (فردا): ۰۴:۱۲	طلوع خورشید (فردا): ۰۵:۵۳

بازگشت اسطوره

رقابت‌های تنیس رولان گاروس، یکی از چهار اتفاق مهم تنیس جهان از امروز آغاز شده اما آنچه خوشحالی هواداران این ورزش را باعث شده، نه آغاز این اتفاق که خبر بازگشت اسطوره محبوب تنیس یعنی راجر فدرر است. راجر فدرر که از تابستان سال گذشته و پس از شکست مقابل هوبرت هورکاچ در مرحله یک چهارم ویمبلدون از میادین دور بوده در مصاحبه با یک نشریه سوئیسی از آمادگی خود برای حضور دوباره در مسابقات خبرداد.

حراج گران‌ترین خودروی جهان

رکورد گران‌قیمت‌ترین خودرو، شکسته شده است. شرکت مرسدس بنز اعلام کرده اخیرا گران‌ترین خودروی جهان را به قیمت ۱۴۲ میلیون دلار فروخته است. این کوپه بسیار کمیاب مرسدس بنز اس ال آر مدل ۱۹۵۵ که در مجموعه این خودروساز آلمانی نگهداری می‌شد به یک مالک خصوصی فروخته شده است. مرسدس در بیانیه‌ای اعلام کرده پول حاصل از فروش این خودرو برای ایجاد صندوق بورسیه جهانی مرسدس به مصرف خواهد رسید.

حکمت

نهج البلاغه حکمت ۱۱

■ چون بر دشمن ظفر یافتی، عفو و گذشت را شکرانه پیروزی‌ات قرار ده.

امروز در تاریخ

■ شاه اسماعیل صفوی، بنیانگذار دودمان صفوی پس از ۲۳ سال پادشاهی و در ۳۷ سالگی درگذشت. /۹۰۳
■ درگذشت ناصر حجازی، بازیکن و مربی تیم فوتبال استقلال. /۱۳۹۰
■ اعتراض به هتک حرمت عتبات عالیات. /۱۳۷۰
■ درگذشت مرتضی زاهد روحانی، عارف، زاهد و استاد اخلاق. /۱۳۳۱
■ روز جهانی تنوع زیستی

حاشیه خبر

آیا زمان افشای معمای بشقاب پرنده‌ها فرا رسیده؟

رازواره سفینه‌ها

بشقاب‌پرنده‌ها همیشه یکی از رازهای بشر بوده‌اند. حالا کنگره آمریکا برای اولین بار در پنج دهه گذشته یک جلسه استماع علنی در مورد پدیده‌های هوایی ناشناس که بیشتر به‌عنوان اشیای پرنده ناشناس شناخته می‌شوند، برگزار کرده است. این جلسه که در مقابل یک کمیته فرعی اطلاعات مجلس نمایندگان آمریکا برگزار شد، شامل شهادت مقامات دفاعی بود که به بیش از ۱۴۰ مورد از مشاهده‌های عجیب توسط ابزار و خلبانان هواپیماهای جنگنده می‌پرداخت. کمیته اطلاعات مجلس نمایندگان، این جلسه استماع عمومی را پس از جلسه غیرعلنی و محرمانه در مورد برنامه پنتاگون با عنوان «گروه همگام‌سازی مدیریت و شناسایی اشیای هوایی» برگزار کرد. نکته جالب توجه در جلسه علنی این بود که مقامات دفاعی فقط توانستند برای یک مورد از ۱۴۰ مشاهده، توضیحی منطقی ارائه کنند و آن هم این بود که شیء مشاهده شده در واقع یک بالن اطلاعاتی بود اما برای بقیه موارد هیچ توضیح منطقی وجود نداشت اما چرا داستان بشقاب پرنده‌ها دوباره جدی شد؟

ماجرا این است که روز دوشنبه ۹ اردیبهشت ۱۳۹۹، مرکز فرماندهی وزارت دفاع ایالات متحده (پنتاگون)، رسما ویدئوهایی را منتشر کرد که در آن، اشیای پرنده ناشناسی دیده می‌شد که توسط خلبانان نیروی دریایی این کشور رهگیری شده بودند. گرچه این فیلم‌ها مربوط به چند سال قبل از آن بودند اما پنتاگون در اقدامی بی‌سابقه برای اولین بار آنها را به‌صورت عمومی منتشر کرد. انتشار این فیلم‌ها هرچند به ادعای سازمان پنتاگون به علت حساس نبودن آنها صورت می‌گرفت اما با توجه به انکار همیشگی دولت آمریکا در خصوص تایید چنین اطلاعاتی، توجه بسیاری از کارشناسان به موضوع جلب شد.

یک فریم از عکاسی که جاودان شد

سالروز آزادسازی خرمشهر، یادآور نام کاظم اخوان، عکاس ایرناست

شمایل تصویری آزادسازی خرمشهر را می‌توانیم به قاب ماندگار سعید صادقی از مسجد جامع این شهر نسبت دهیم، جایی که رزمندگان فاتح، حول محور مسجد معروف خرمشهر جشن گرفته‌اند، می‌توانیم حتی به آشوب خاک در فریم جاودانه رسول ملاقلی‌پور اشاره کنیم. یا حتی شکوه عکس منوچهر قلمچی در تصویری آخرالزمانی از جاده گمرک خرمشهر آن روزها سنگر گرفته پشت کشتی به گل نشسته در کارون. کم نبوده‌اند عکاسانی که در آن روزها در شهر پرسه می‌زدند و رشادت رزمندگان و مردم این شهر را ثبت می‌کردند اما در این میان برای ما یاد کاظم اخوان همیشه روشن است؛ عکاس وقت ایرنا که تصاویرش از شهر در آن روزها هنوز هم لایق صفت جاویدان است و پس از گذشت نزدیک به چهاردهه با احتیاط دوست نداریم نامی غیر از «گمشده» پیشوند نامش کنیم. سالی نیست که دردنامه‌ای از سوی خانواده او منتشر نشود، خانواده چشم‌انتظاری که هنوز و با گذشت نزدیک ۴۰ سال از مفقودشدنش همچنان از هر فرصتی استفاده می‌کنند تا شاید نشانی از او بگیرند. کاظم اخوان، عکاس وقت خبرگزاری ایرنا بود که ۱۴ تیر ۱۳۶۱، خودروی هیأت نمایندگی دیپلماتیک کشور حین ورود به شهر بیروت و هنگام عبور از ایست بازرسی توسط مزدوران حزب فالانژ لبنان متوقف شده و چهار سرنشین خودروی مزبور به‌رغم مصونیت دیپلماتیک، توسط آدم‌ربایان دست‌نشانده رژیم تروریستی به‌گروگان گرفته شدند.

در این آدم‌ربایی، حاج احمد متوسلیان وابسته نظامی سفارت ایران در بیروت، سید محسن موسوی کاردار سفارت ایران در بیروت، تقی رستگار مقدم کارمند سفارت ایران و کاظم اخوان عکاس خبرگزاری جمهوری اسلامی به‌اسارت درآمدند. حالا و بعد از دوری ۴۰ ساله این هنرمند شاید کسی هنوز ردی از او نداشته باشد اما تصاویر به جا مانده از او به‌ویژه عکس‌هایش از آزادسازی خرمشهر، بخش پررنگی از خاطره تصویری ما از یکی از مهم‌ترین بزنگاه‌های تاریخ معاصر است.

نکته روز

چرا قرارداد فوتبالی کیلیان امباپه، این‌قدر حاشیه‌ساز شد؟

توپ سرمایه‌سالاری در زمین

خبر این است که کیلیان امباپه، بازیکن تیم ملی فوتبال فرانسه و البته تیم پاری سن ژرمن، قرارداد تازه‌ای با تیم باشگاهی خود بسته است. خب ظاهر خبر که ساده است و می‌توان چند خطی در صفحه ورزشی به آن اشاره کرد و گذشت. نه تیم پاریسی آن قدر محبوب و پرطرفدار است که به ماندن ستاره تیمش واکنش داشته باشد و نه اساسا در همین جریان سرمایه سالار فوتبالی، این خبر قابل توجهی به نظر می‌رسد اما چند تکانه که به این خبر بیفزاییم، ظاهر خبر، لایه زیرینی پیدا می‌کند که قابل توجه است. به این معنا که این خبر ساده را اگر با لحاظ کردن چند اتفاق بازخوانی کنیم، متوجه می‌شویم حالا در پیشگاه‌مان یک جریان آشکار برده‌داری در جریان است.

کیلیان امباپه را ستاره آینده فوتبال جهان می‌خوانند، از همان زمان پیشرفتش در تیم موناکو، تیم‌های بزرگ و متمول اروپایی او را نشان کرده بودند که به خدمت بگیرند اما او ترجیح داد در فرانسه بماند و به تیم پولدارتر فرانسه بپیوندد. پای کار اما رئال مادریدی قرار داشت که به وعده خرید این بازیکن طی دو سال اخیر، بازیکنان بسیاری را از تیمش رانده بود، نمونه‌های مهم آن سرخیو راموس و رونالدو هستند. سال گذشته این وصلت صورت نگرفت، چراکه امباپه همچنان یک سال دیگر قرارداد داشت اما امسال او بازیکن آزاد محسوب می‌شد و می‌توانست با پیوستنش به رئال مادرید، علاوه بر بالابردن جایگاهش، پول بسیاری را هم به جیب بزند اما قرارداد ناصرالخلیفه، رئیس باشگاه پاری سن ژرمن، نشان داد عصر حاضر فوتبال، عصر برده‌داری است.

او از درآمد بالای فروش گاز قطر، توانسته امباپه را در پاریس ماندنی کند آن هم با قراردادی که برای بسیاری از اهالی فوتبال شگفت‌آور محسوب می‌شود. پیش از او هم بستن قراردادهای مالی کلان در فوتبال جهان، مخالفت‌های بسیاری را به همراه داشته است. این رویه آن قدر رایج بود که حتی فیفا برای جلوگیری از این پول‌پاشی‌های گسترده، قانونی به نام «فیرپلی مالی» وضع کند و برای متخلفان این قانون جرایم سنگینی لحاظ می‌کرد اما نمایش برده‌داری چندان قائل به این موانع سهل نبود و بسیاری از باشگاه‌های بزرگ به‌راحتی این قانون را دور می‌زدند ولی ماجرای قرارداد کیلیان امباپه، فراتر از یک موضوع ورزشی و فوتبالی است.

بررسی بندهای قرار داد شاید به لحاظ حقوقی، اصل ماجرا را نشان ندهد اما ساده شده‌اش می‌شود این که بدانیم با قرارداد تازه، این بازیکن، ۳۰۰ میلیون دلار تنها برای بستن قرارداد پول می‌گیرد، سالانه ۱۰۰ میلیون دلار حقوق می‌گیرد و عجیب‌تر این‌که می‌تواند مربی تیم را خودش انتخاب کند و فاجعه‌بارتر این‌که می‌تواند برای دیگر بازیکنان تیم هم تصمیم بگیرد. یک لحظه فکر کنید طبق این قرارداد، کیلیان امباپه می‌تواند تشخیص دهد لئو مسی در ترکیب تیم حاضر نباشد یا به عنوان مثال، پنالتی به دست آمده را نیمار نزند. بررسی ماجرای ورزشی این قرارداد عجیب در صفحه ورزشی روزهای آینده روزنامه جام‌جم منتشر می‌شود اما تا همین لحظه هم می‌توان با توجه به بندهای رسانه‌ای شده این قرارداد، حکم داد ما حالا با یک برده‌داری مدرن در زمین فوتبال رو به روییم. رویه‌ای که یکی از پیامدهای آشکار سرمایه‌سالاری در فوتبال امروز جهان است.

۶۶ درصد

گزارش‌های مرکز آمار در خصوص بعد خانوار در شهر تهران نشان می‌دهد نزدیک به ۱۲ درصد خانوارهای ساکن در شهر تهران تک نفره، حدود ۲۴ درصد دو نفره و ۳۰ درصد سه نفره هستند. به عبارتی ۶۶ درصد از خانوارهای تهرانی سه نفر و کمتر جمعیت دارند. در برخی مناطق شهر تهران نظیر منطقه ۷، بیش از ۲۰ درصد جمعیت منطقه را خانوارهای تک نفره تشکیل می‌دهند و بررسی آمارهای مربوط به سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ حاکی از آن است که سهم خانوارهای دو و سه نفره افزایش یافته و در مقابل سهم خانوارهای چهار نفره کاهش یافته است که نشان‌دهنده کوچک شدن بعد خانوار در شهر تهران است.

۱۲۸ گونه

امروز به گواه تقویم، روز تنوع زیستی است اما آمارهای این حوزه در ایران چندان خوشایند نیست. حالا معاون سازمان محیط زیست گفته است حدود ۱۲۸ گونه جانوری و مهره‌دار کشور در معرض خطر انقراض هستند که برخی وضع خوبی ندارند و بیشترین آسیب‌پذیری ما در این زمینه، مربوط به دوزیستان است. او گفته برای این ۱۲۸ گونه جانوری ۱۹ برنامه عمل داریم و پیشرفت این برنامه‌ها عمدتا کمتر از ۱۰ درصد است. در حال حاضر نزدیک به ۲۰۰ گونه پستاندار، بیش از ۸۶۶۰ گونه گیاه، بیش از ۵۰۰ گونه پرنده، ۲۱ گونه دوزیست و ۷۱۰ گونه ماهی آب شورشناسایی شده است.

۱۷ درصد

کم‌آبی، نه چالش تازه‌ای است و نه می‌توان به سرعت آن را حل کرد اما یکی از مواردی که دلیل این کم‌آبی است، میزان هدررفت آب است. پیشتر گفته شده بود میزان هدر رفت یا تبخیر آب در ایران بیش از آن چیزی است که باید باشد. عضو شورای شهر تهران هم چندی پیش از آمار ۴۰ درصدی هدررفت آب در تهران خبر داده بود اما حالا مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب استان تهران می‌گوید شهروندان تهرانی، ۱۷ درصد آب شرب کشور را مصرف می‌کنند. به گفته او ۷۰ درصد آب تهران از منابع آب سطحی و ۳۰ درصد از آب زیرزمینی تأمین می‌شود و البته آب شرب پایتخت هم از مخازن پنج سد تأمین می‌شود.

پیشنهاد روز

قصه‌هایی که توسط سینماگران ایرانی خلق شدند

نوشتن با دوربین

این‌که سینماگران دست به قلم شوند، نه چیز غیرعادی و نامعمول است و نه عجیب که اساسا یکی از ابزار کار سینماگران، کلمه است. در جهان هم این موضوع، کم‌نظیر نیست. سینماگران ایرانی در این حوزه در طول همه این سال‌ها فعال بودند اما غالب آثار مکتوب آنها در حوزه تخصصی‌شان بوده است. در این میان اما بوده‌اند سینماگرانی که جدا از جهان سینما، دل به ادبیات داده‌اند و قصه‌هایی خلق کرده‌اند، آثاری که شاید در مواجهه ابتدایی مخاطب به‌دلیل شهرت آنها در سینما مورد اقبال قرار گرفته‌اند اما با گذر زمان آثار منتشر شده آن‌قدر جانمایه درستی داشتند که در فضای ادبی هم ماندگار شوند. فهرست سینماگران در این حوزه بلندبالاست اما سعی کردیم در بسته کتاب امروز با در نظر گرفتن مؤلفه استقبال مخاطب و داشتن استانداردهای بالای ادبی، چند نمونه از این آثار را پیشنهاد کنیم.

در خرابات مغان ◻ داریوش مهرجویی

مهرجویی شاید ادبی‌ترین سینماگر ایرانی باشد. در کارنامه کارش‌اش چند رمان دیده شده و حتی از این موضوع هم که بگذریم، شاید رکورددار اقتباس ادبی در سینمای ایران باشد، از همان فیلم «گاو» گرفته که اقتباسی از کتاب «عزاداران بیل» است تا «هامون» که برداشتی از «ترس و لرز» کی‌گورد بود و «درخت گلابی» که برداشتی نعل به نعل از داستانی به همین نام از گلی ترقی است. رمان «در خرابات مغان» او هم روایتی است در قالب واقع‌گرایی مدرن؛ گونه‌ای خانوادگی که به چالش‌های بسیاری همچون دین، مذهب و فلسفه را پیچیده در مفهوم مهاجرت مطرح می‌کند.

جسدهای شیشه‌ای ◻ مسعود کیمیایی

مسعود کیمیایی هم دلبسته ادبیات است واقتباس ادبی هم در سینمایش کم نبوده است. دفترشعر منتشر کرده و نمایشگاه نقاشی او هم در سال گذشته حسابی خبرساز بود. رمان دو جلدی «جسدهای شیشه‌ای» او اما یکی از آثاری است که به باور منتقدان ادبی هم بسیار خواندنی است. تم کار، همانی است که در سینمای کیمیایی هم دیده می‌شود. جسدهای شیشه‌ای، قصه رفاقت است، آغشته به روایتی سیاسی و عاشقانه. قصه در پس‌زمینه حوادث مهمی که در دل تاریخ معاصر رخ داده، مانند گسترش حزب توده، برپایی محاکمه دکتر مصدق یا رخ دادن انقلاب اسلامی روایت می‌شود.

بعد از آن شب ◻ مرجان شیرمحمدی

مرجان شیرمحمدی را پیش از آن که یک سینماگر بخوانیم، باید یک نویسنده بدانیم. او البته که همسر بهروز افخمی است و داستانی از او با اقتباس افخمی تبدیل به فیلم موفق «آذر، شهدخت، پرویز و دیگران» شده است اما مرجان شیرمحمدی تاکنون پنج کتاب منتشر کرده که البته می‌دانیم موفق‌ترینش مجموعه داستان «بعد از آن شب» است که در زمان انتشارش یعنی در سال ۸۱ جوایز ادبی را هم به خود اختصاص داد. داستان‌های کتاب به‌نوعی روایت تنهایی انسان معاصرند، انسان‌هایی که مسأله ارتباط برایشان به مساله‌ای بغرنج تبدیل شده و تلاش برای برقراری رابطه و در ادامه شکست در این گم‌گشتگی و تنهایی را عمیق‌تر و سخت‌تر کرده است.